

Sectortafelmonitor arbeidsmarkt

Agri & Food

April 2023

Arbeidsmarktanalyse regio Zwolle in twee verschillende producten

I. Overzichtsmonitor Arbeidsmarkt

Deze rapportage bevat een hoog-over overzicht van de economie, arbeidsmarkt en onderwijssituatie in de regio Zwolle, afgezet tegen Nederland en andere regio's.

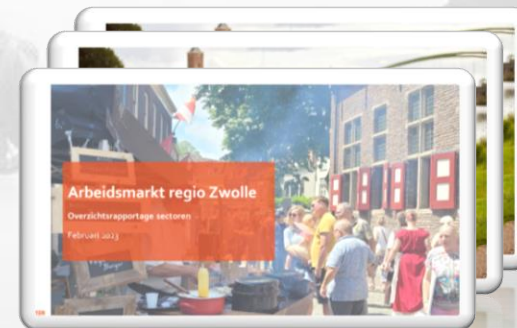
II. Sectortafelmonitor Arbeidsmarkt

Ter ondersteuning van de sectortafels zijn negen rapportages opgesteld die inzoomen op de arbeidsmarktsituatie in de specifieke sector.

Iedere sectorrapportage bevat;

1. Kerncijfers arbeidsmarkt en economie
2. Beschrijving belangrijkste (beleids)trends

Deze publicatie

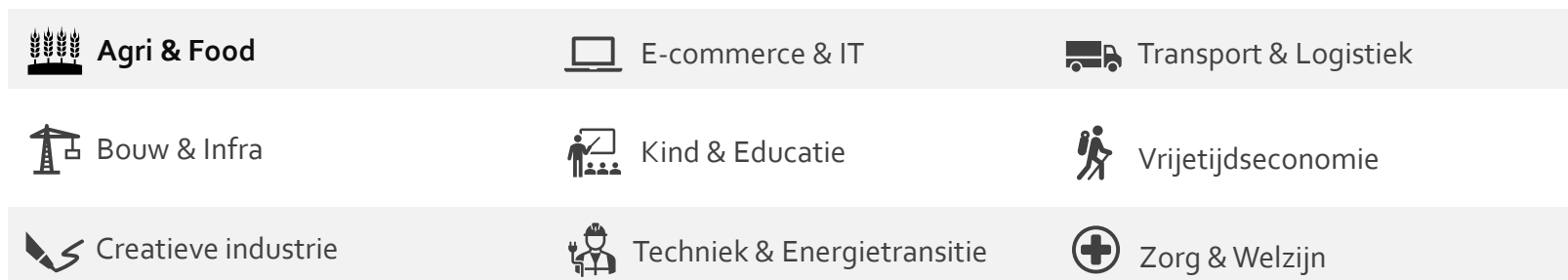
De Regio Zwolle kent 9 sectortafels

Sectortafels

Elke sector heeft zijn eigen uitdagingen en vraagstukken. De sectortafels zijn een belangrijk instrument voor het versterken van de economie en het creëren van een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bedrijven en talent. Door samenwerking tussen overheid, bedrijfsleven en onderwijs worden kansen en uitdagingen aangepakt.

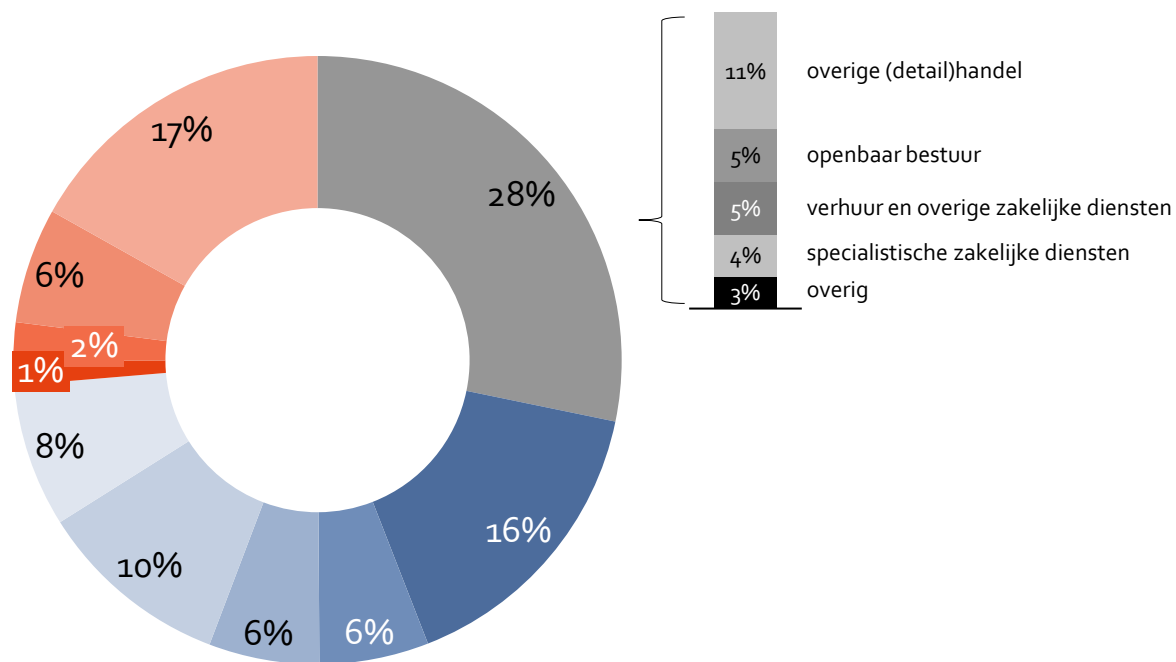
Rapportage per sectortafel

Klik op één van onderstaande iconen om naar de betreffende sectorrapportage te gaan.

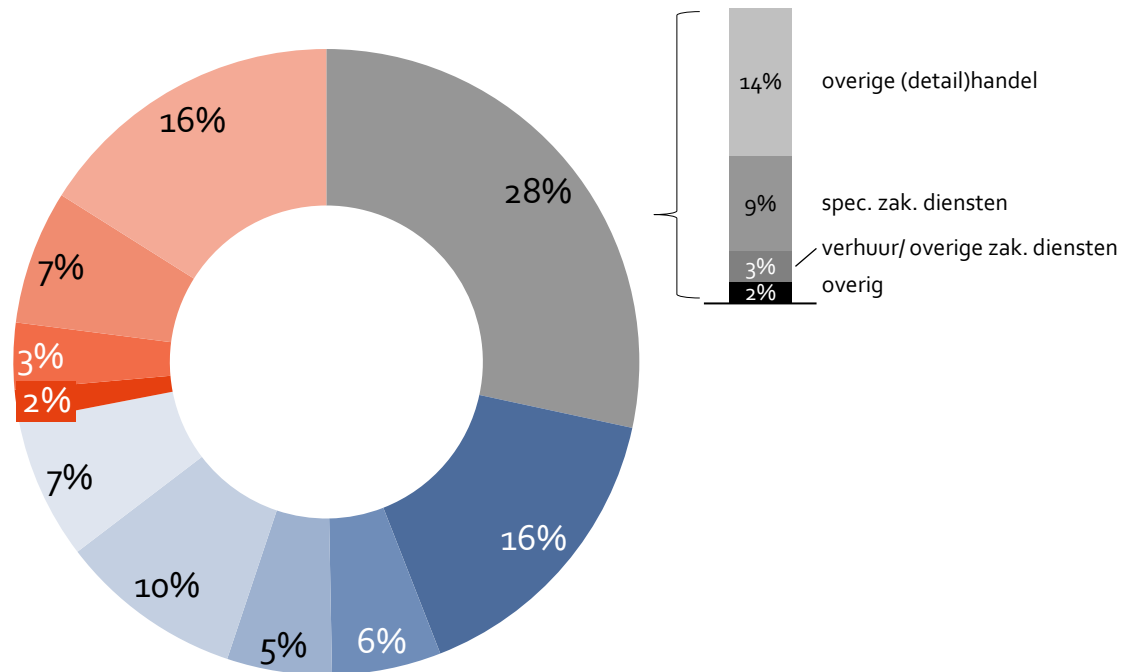

Circa 70% van de werkenden en vestigingen in de Regio Zwolle vallen binnen de sectortafel-indeling

Aantal werkenden, aandeel van totaal in Regio Zwolle (2021¹)

Aantal vestigingen, aandeel van totaal in Regio Zwolle(2021)

- Agri & Food
- Creatieve Industrie
- Kind & Educatie
- Transport & Logistiek
- Zorg & Welzijn
- Bouw & Infra
- E-commerce & IT
- Techniek & Energietransitie
- Vrijtijdseconomie
- Overige sectoren

1. Data over 2022 komt in de zomer van 2023 beschikbaar via de provincie Overijssel.

NB: De analyses zijn gemaakt op basis van toekenning van SBI-codes aan de sectortafels. De lijst met SBI-codes per sector zijn op aanvraag beschikbaar via ons onderzoekprogramma KOERS. Mail hiervoor naar Secretariaat@zwolle.nl. Medio 2023 worden de SBI-codes per sectortafel heroverwogen en opnieuw vastgesteld.

Bron: LISA via provincie Overijssel.

Deze sectortafelrapportage richt zich op de sector Agri & Food in brede zin

Afbakening sectortafel in deze rapportage

Vestigingen en werknemers binnen de volgende (sbi) bedrijfsafdelingen vallen (deels) binnen de sectortafel Agri & Food. ¹

#	Afdeling
1	Landbouw, jacht en dienstverlening voor de landbouw en jacht
2	Bosbouw, exploitatie van bossen en dienstverlening voor de bosbouw
3	Visserij en kweken van vis en schaaldieren
10	Vervaardiging van voedingsmiddelen
11	Vervaardiging van dranken
20	Vervaardiging van chemische producten
46	Groothandel en handelsbemiddeling (niet in auto's en motorfietsen)
47	Detailhandel (niet in auto's)
71	Architecten, ingenieurs en technisch ontwerp en advies; keuring en controle
72	Speur- en ontwikkelingswerk
75	Veterinaire dienstverlening
77	Verhuur en lease van auto's, consumentenartikelen, machines en overige roerende goederen
81	Facility management, reiniging en landschapsverzorging
82	Overige zakelijke dienstverlening

Regio Zwolle is samenwerking van 22 gemeenten

Tenzij anders vermeld gaat deze rapportage in op de situatie in de 22 gemeenten in de regio Zwolle

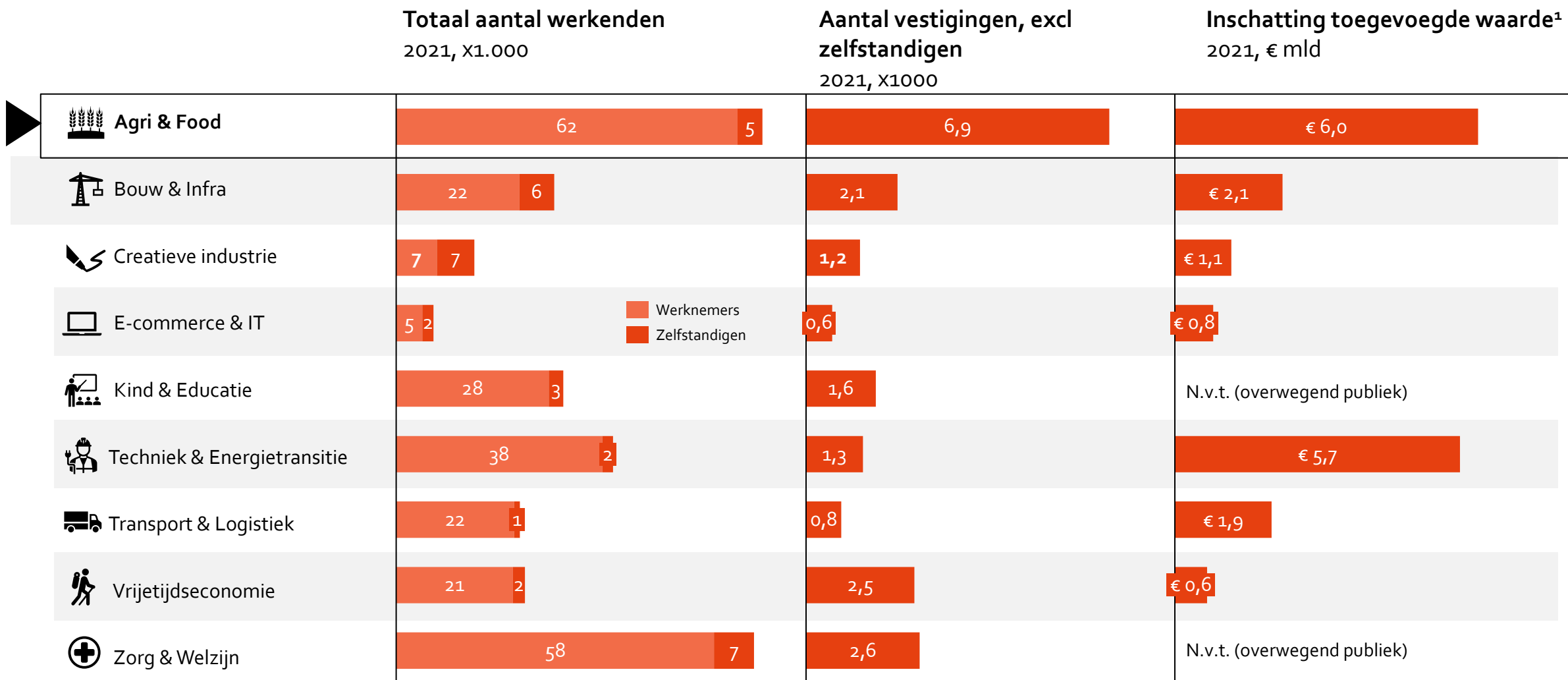

De analyses zijn gemaakt op basis van toekenning van SBI-codes aan de sectortafels. De lijst met SBI-codes per sector zijn op aanvraag beschikbaar via ons onderzoekprogramma KOERS. Mail hiervoor naar Secretariaathca@zwolle.nl.

Medio 2023 worden de SBI-codes per sectortafel heroverwogen en opnieuw vastgesteld.

¹. Merk op: Niet alle vestigingen en werknemers binnen deze afdeling vallen per definitie onder deze afdeling. De afbakening is gemaakt op een lager bedrijfsniveau. Zie KvK: <https://www.kvk.nl/overzicht-standaard-bedrijfsindeling/>

Agri & Food is groot ten opzichte van andere sectoren in de Regio Zwolle

1. De waarde van alle geproduceerde goederen en diensten (de productiewaarde of output) minus de waarde van goederen en diensten die tijdens deze productie zijn opgebruikt (het intermediair verbruik). Inschatting is gemaakt op basis van gemiddelde toegevoegde waarde per sector in Nederland, teruggerekend naar Regio Zwolle op basis van aantal werkenden per sector
 Bron: LISA, CBS ([Bruto toegevoegde waarde](#));

Trends bieden sector Agri & Food kansen én uitdagingen

Selectie van beleidstrends sector Agri & Food met impact op de economie en arbeidsmarkt in de regio Zwolle

Onderstaande (inter)nationale beleidstrends hebben op de middellange termijn grote impact op de economie in de sector Agri & Food van de regio Zwolle, en de onderwijs-arbeidsmarkt in het bijzonder. Wanneer men goed weet in te spelen op deze trends dan biedt het grote kansen. Het te laat reageren of het negeren van deze trends kan een bedreiging vormen voor de concurrentiepositie en werkgelegenheid van de sector en gehele regio. Merk op: deze lijst is opgesteld op basis van een beperkte deskstudie¹ en afstemming met de netwerkregisseur. Het betreft niet een complete lijst.

Duurzaamheid en Energie

Schaarste en geopolitieke spanningen leidt tot stijgende grondstoffen- en energieprijzen. Tegelijkertijd groeit de behoefte aan (zelf) duurzaam opwekken van energie. Duurzame, circulaire productie en verantwoorde consumptie winnen terrein in de sector, waarbij consumenten steeds meer kiezen voor plantaardige producten en meer transparantie over de productieketen verwachten. De sector kampt met uitdagingen zoals droogte en stikstofreductie, waarbij regelgeving onduidelijkheid schept. Om deze uitdagingen aan te pakken, moet de sector zich richten op duurzame productie en hergebruik van bijproducten en afval, en verspilling verminderen om de afhankelijkheid van import van grondstoffen te verkleinen.

Digitalisering en technologische innovatie

De sector ondervindt invloed van robotisering, automatisering en kunstmatige intelligentie. Dit zorgt voor kwaliteitsverhoging, hogere productiviteit en minder benodigde arbeidskrachten. Digitalisering in verkoop en levering kan bijdragen aan optimal delivery en transparantie in de keten. Nederland heeft het hoogste aantal robots per 10k medewerkers in Europa, wat duidt op de snelle opkomst van robotisering en automatisering in de sector. Deze trend zal naar verwachting verder doorzetten en nieuwe kansen en uitdagingen met zich meebrengen.

Globalisering en regionalisering

De sector krijgt te maken met tegenstrijdige trends op het gebied van globalisering en regionalisering. Enerzijds is er een toenemende behoefte aan kortere en transparantere productieketens met meer aandacht voor lokaal geproduceerd voedsel. Anderzijds neemt de internationale handel toe en groeit wereldwijd de vraag naar veilig voedsel, waarbij Nederland een belangrijke exporteur blijft. De sector zal zich moeten aanpassen aan deze ontwikkelingen door bijvoorbeeld te investeren in duurzame en transparante productie, ketenintegratie en het inspelen op veranderende vraag uit binnen- en buitenland.

Personeelskrapte

De Agri & food sector in de regio Zwolle heeft te maken met personeelskrapte. Er zijn onvoldoende beschikbare arbeidskrachten, zowel kwantitatief als kwalitatief. Dit probleem wordt versterkt door de vergrijzing. Hoewel de sector afhankelijk is van arbeidsmigranten en seizoenswerkers, worden de wet- en regelgeving omtrent deze groep steeds strenger.

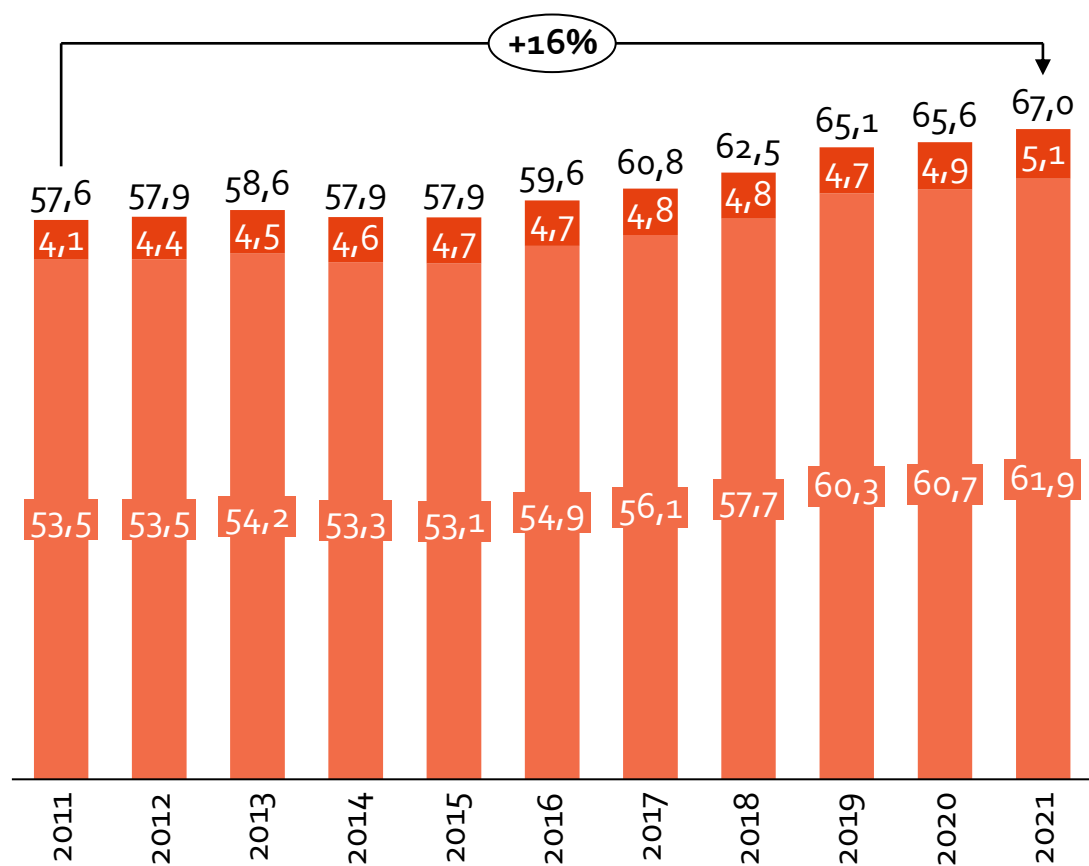
Overig: beleidsonzekerheid bij ondernemers, onbehagen, verharde relatie tussen producenten en afnemers, verschuiving marktmacht naar opkomende economieën

1. Hierbij is gebruik gemaakt van publicaties van het CPB, PBL, SCP, ING, Rabobank en diverse brancheverenigingen

In de sector Agri & Food is in de regio Zwolle relatief groot

Totaal werkenden sector Agri & Food, regio Zwolle

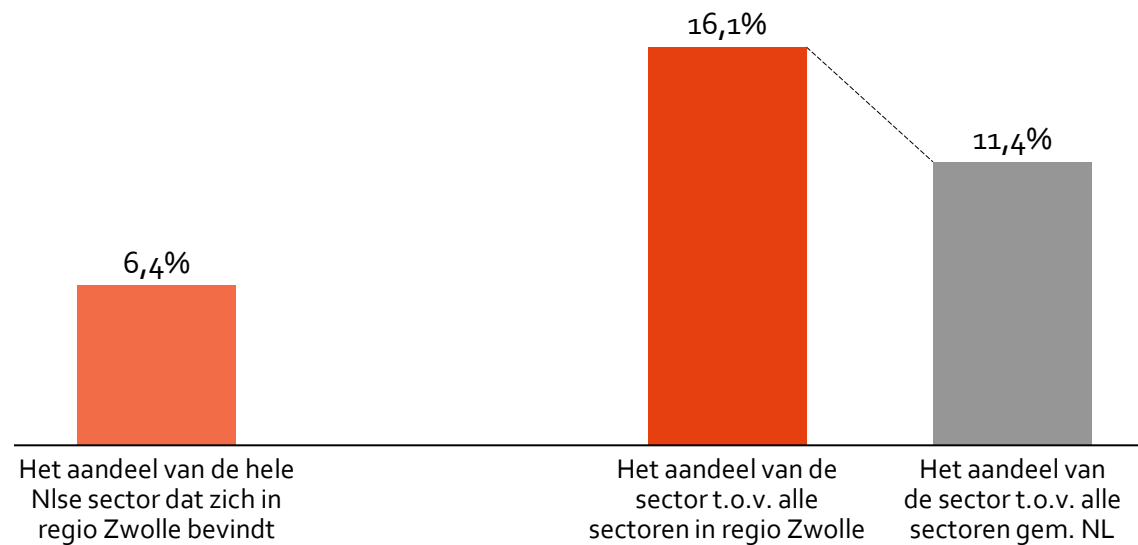
x 1000   ■ Zelfstandigen   ■ Werknemers

Wat valt op in sector Agri & Food?

- Het totaal aantal werkenden is de afgelopen 10 jaar met 16% toegenomen, gemiddeld over alle sectoren in de regio Zwolle betrof dit 12,4%. In de sector agri & food in Nederland was de toename iets lager dan in Zwolle: 13%.
- 6,4% van alle werkenden werkzaam in deze sector in Nederland, is gevestigd in de regio Zwolle.
- Het aantal werkenden dat werkzaam is in deze sector, omvat 16,1% van alle werkenden in de regio Zwolle. Gemiddeld in Nederland ligt dit aandeel met 11,4% aanzienlijk lager.

Werkenden (2021)

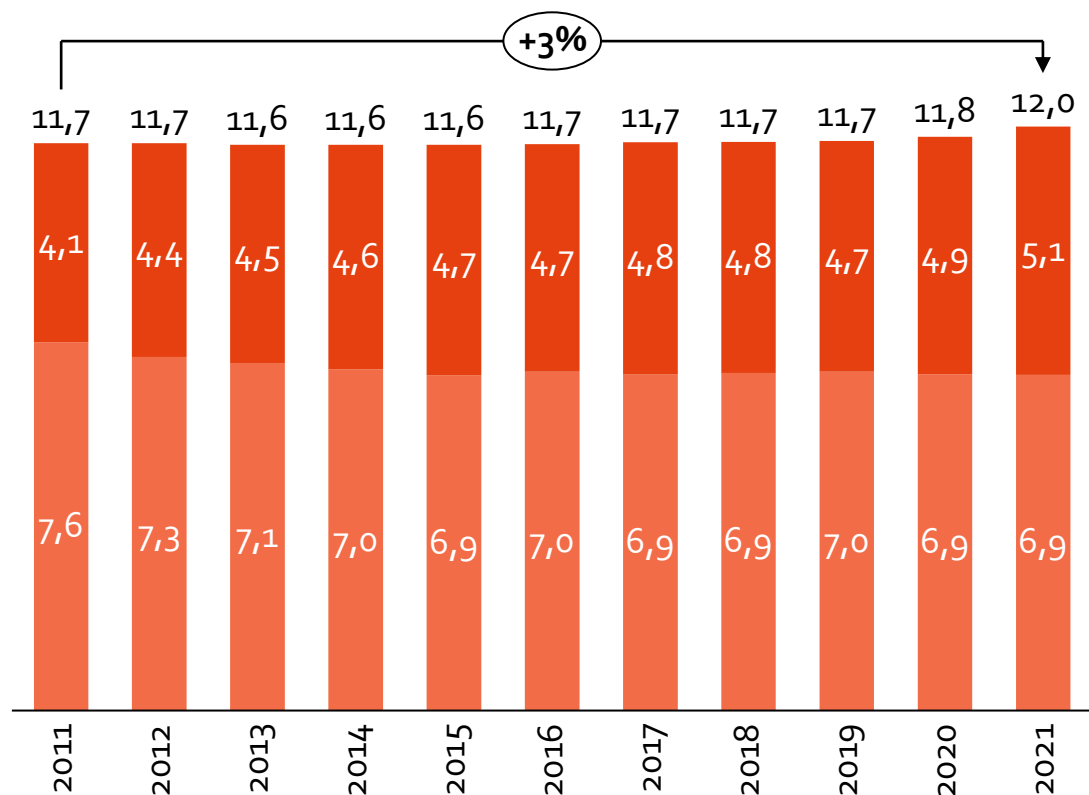

Het aantal vestigingen is in dezelfde periode sterker toegenomen

Aantal vestigingen sector Agri & Food (incl. zelfstandigen)

X 1000

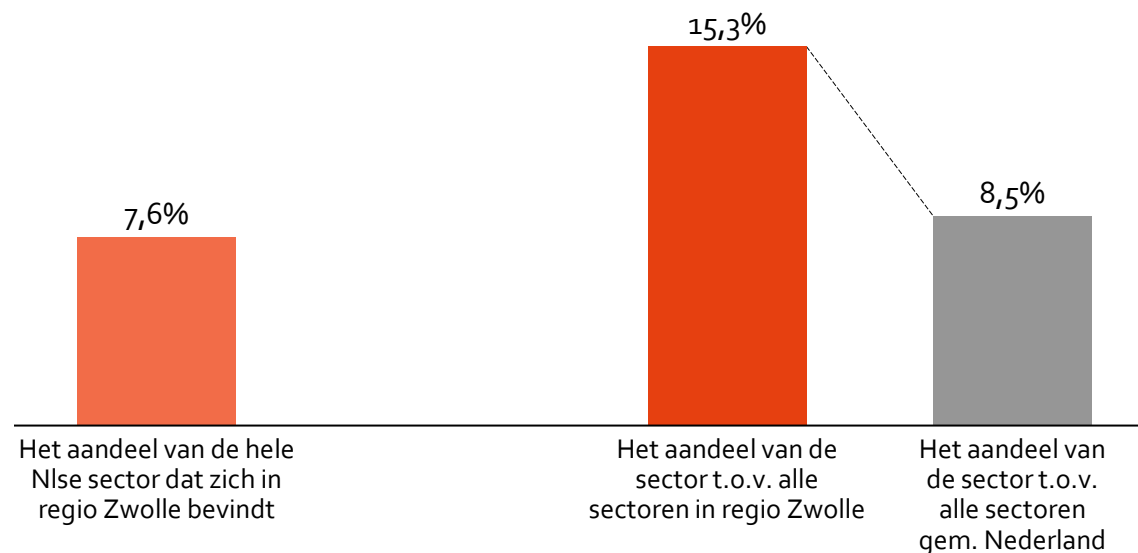
Zelfstandigen Overige vestigingen

Wat valt op in sector Agri & Food?

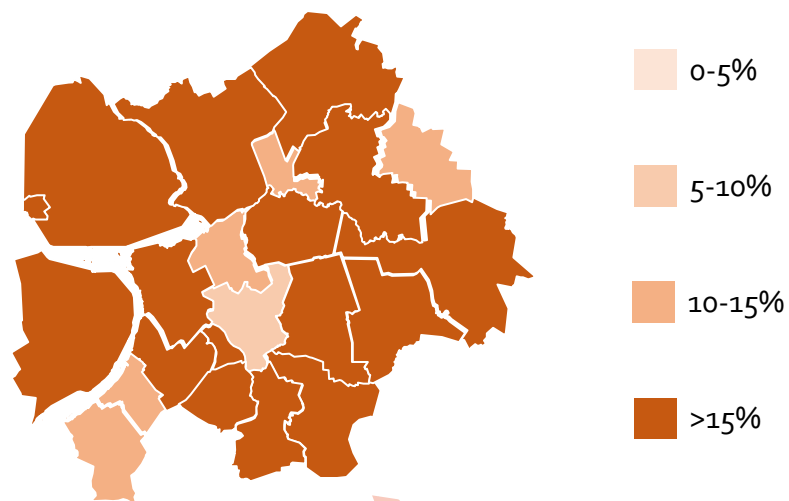
- (linker figuur) Het aantal vestigingen is in de afgelopen 10 jaar gestegen met circa 3% tot 10.600 vestigingen. Gemiddeld in Nederland was dit een groei van 6,6%.
- 7,6% van alle vestigingen in de Agri & Food bevindt zich in regio Zwolle.
- 15,3% van alle vestigingen in de regio Zwolle zitten in de Agri & Food. In Nederland is dit 8,5%.

Vestigingen, inclusief zelfstandigen (2021)

Sector Agri & Food is relatief het grootste in gemeente Urk

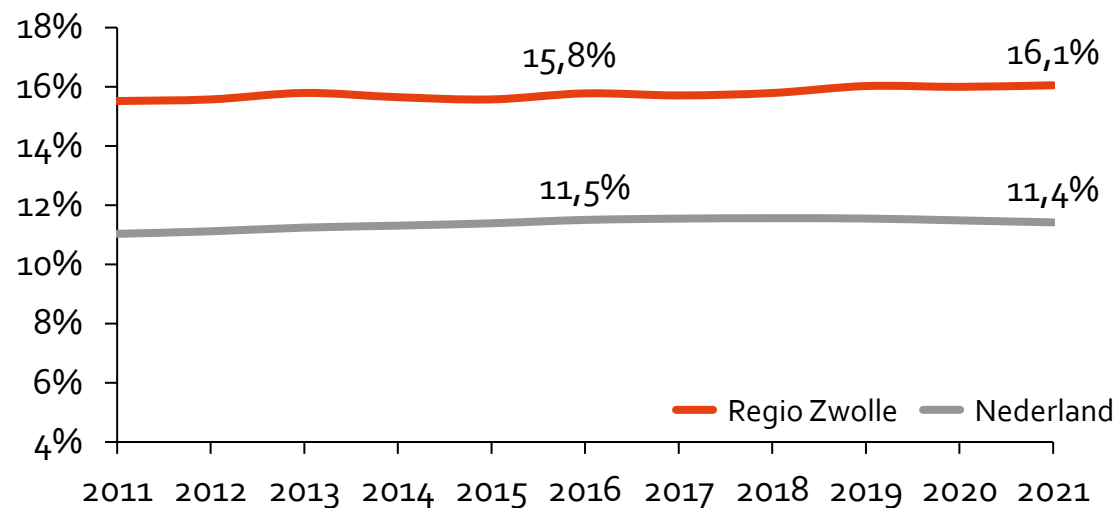
Aandeel werkenden per gemeente dat in de sector Agri & Food werkt, 2021

Top 3	% gemeente ¹	% regio ²
Urk	40%	8%
Olst-Wijhe	27%	3%
Noordoostpolder	27%	12%

[Ga naar overzicht alle gemeenten](#)

Aandeel van werkenden dat werkzaam is binnen de sector Agri & Food

Wat valt op in sector Agri & Food?

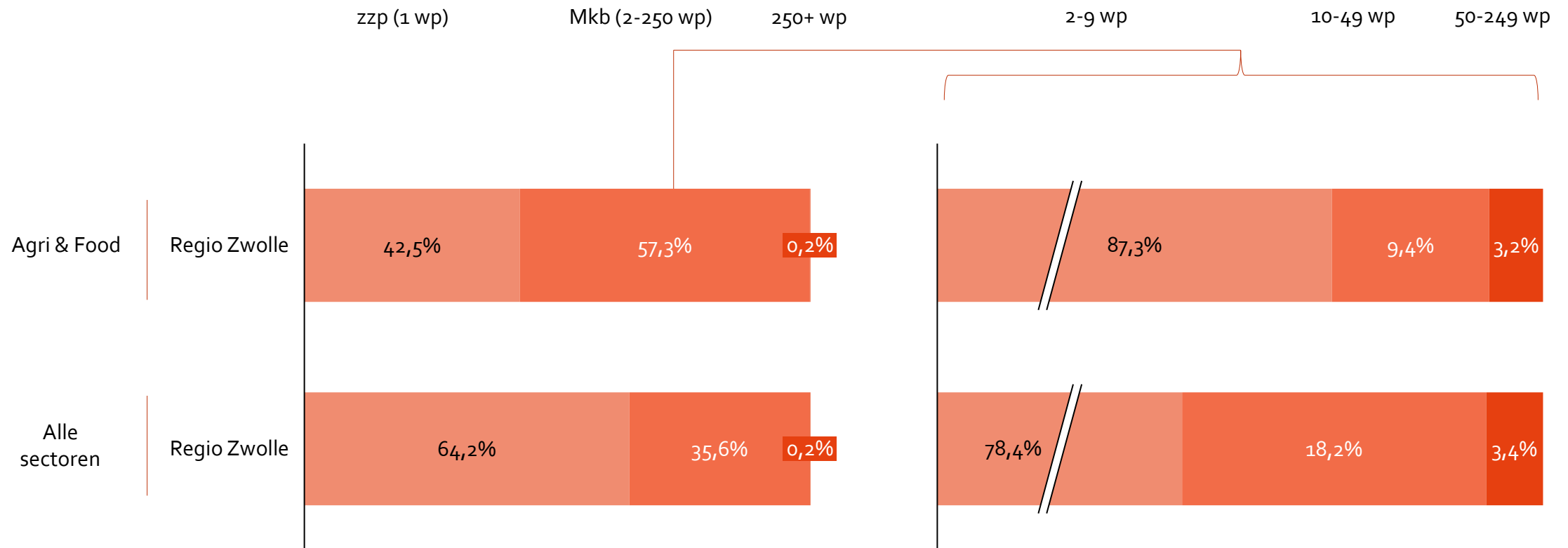
- De sector is ten opzichte van het Nederlands gemiddelde sterk vertegenwoordigd in de regio Zwolle.
- Met name in de gemeente Urk en Olst-Wijhe is deze sector van groot belang.
- In gemeente Urk werkt 40% van alle werkenden binnen de gemeente in deze sector. En van alle werkenden in deze sector in regio Zwolle, werkt 8% in de gemeente Urk.

1. % Gemeente is het aandeel van de werknemers in die sector ten opzichte van alle werknemers in die specifieke gemeente, deze getallen komen ook terug in het gekleurde kaartje. 2. % Regio is hoeveel procent van alle werkenden in de sector in die specifieke gemeente werken.
Bron: LISA, via provincie Overijssel

Sector Agri & Food in regio Zwolle kent relatief veel kleinere mkb-bedrijven

Vestigingen naar grootteklasse, % van totaal vestigingen, 2022

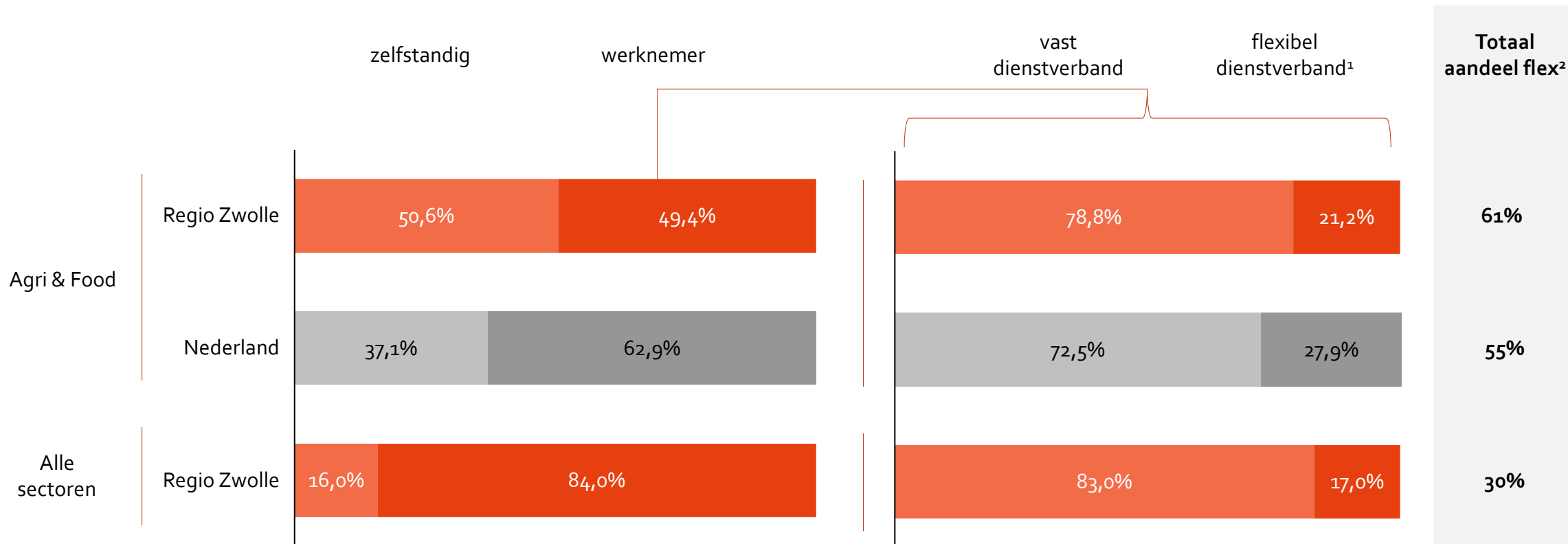
Midden- en kleinbedrijf (2-250 wp¹) uitgesplitst, 2022

Sector Agri & Food in regio Zwolle kent ten opzichte van het gemiddelde in Nederland veel flexwerkers

Arbeidsvorm
% van totaal

Type contract
% van totaal

1. Arbeidsovereenkomst voor bepaalde tijd óf een flexibel aantal uren per week. Hiertoe behoren o.a. tijdelijke werknemers, invalkrachten, uitzendkrachten, werknemers zonder vaste uren

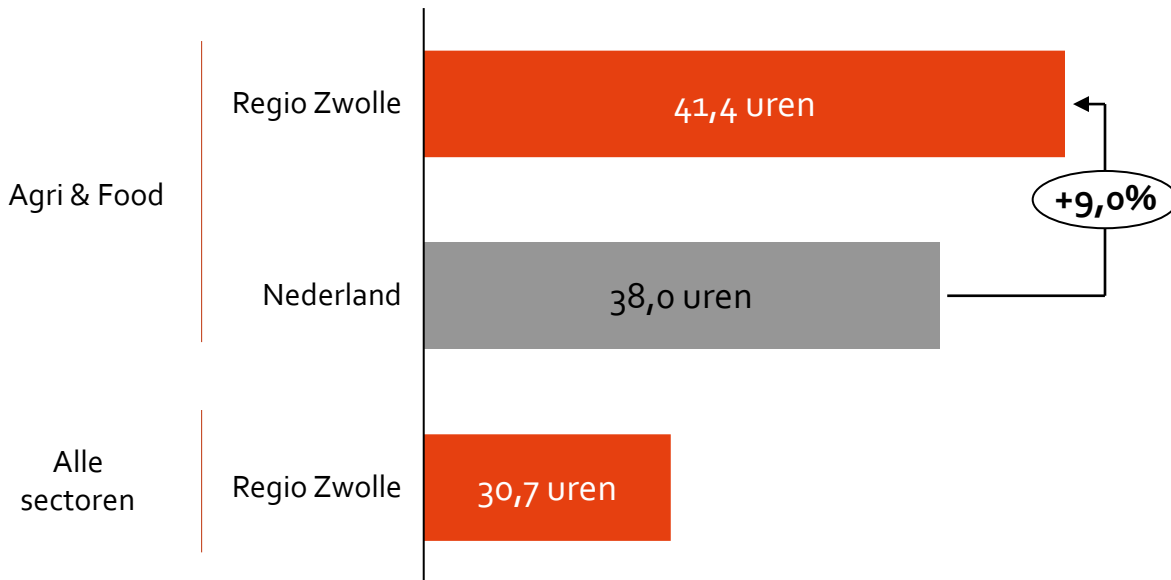
2. Zelfstandigen én werknemers met een flexibel dienstverband

Bron: ROA ([arbeidsvorm](#))

In sector Agri & Food in regio Zwolle wordt gemiddeld meer uren per week gewerkt dan in andere sectoren en dan elders in Nederland

Gemiddelde aantal werkuren

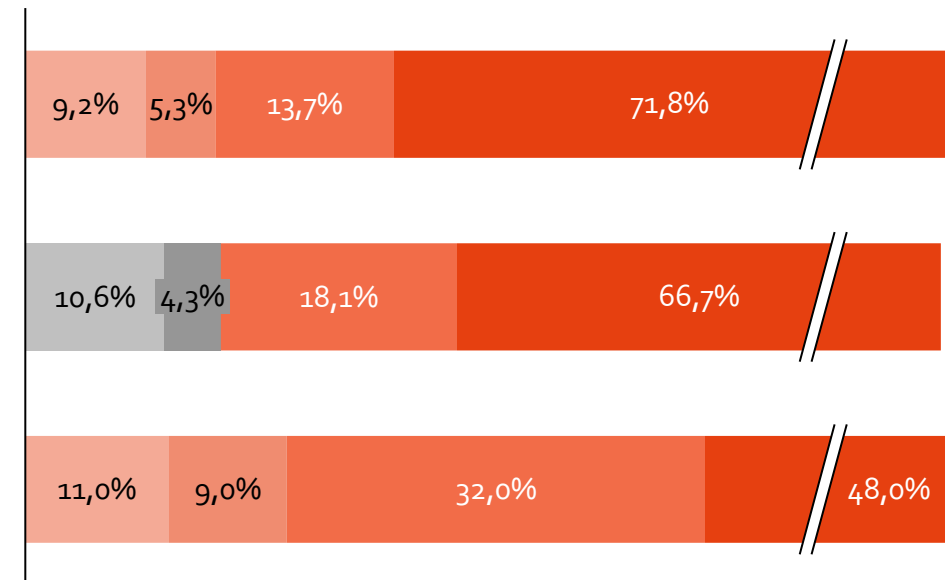
Uren per week

Verdeling aantal werkuren

% van totaal

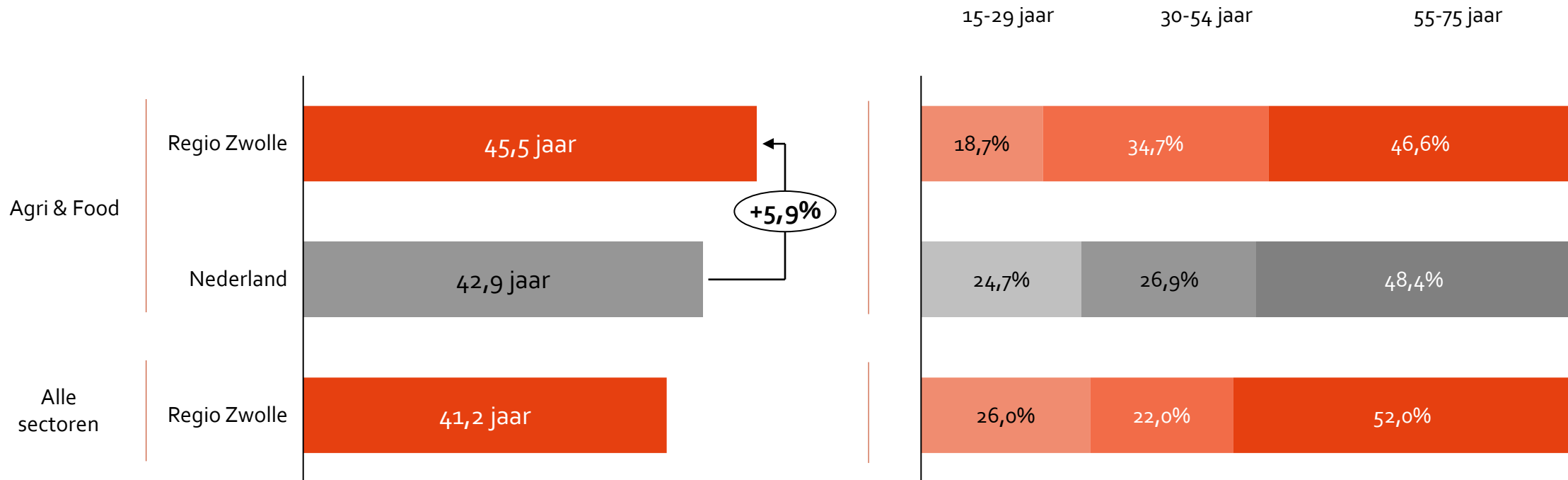
<12 uur   12-20 uur   20-35 uur   >35 uur

In sector Agri & Food zijn werkenden ouder dan gemiddeld in Nederland

Gemiddelde leeftijd
In jaren

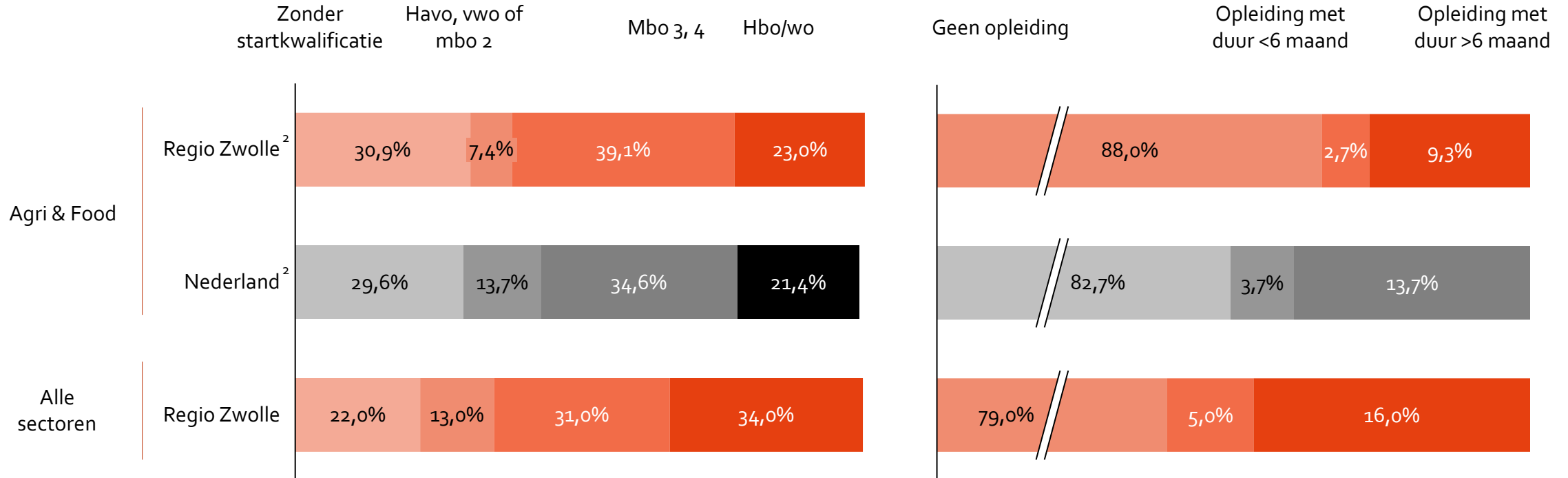
Verdeling naar leeftijdsgroepen
% van totaal

In sector Agri & Food is men hoger geschoold dan gemiddeld in Nederland, maar lager ten opzichte van andere sectoren

Opleidingsniveau

Aandeel werknemers dat opleiding volgt¹

1. Aandeel werknemers dat in de enquête heeft aangegeven een opleiding of training te doen

2. Door afronding kan het zijn dat de optelling niet op 100% uitkomt.

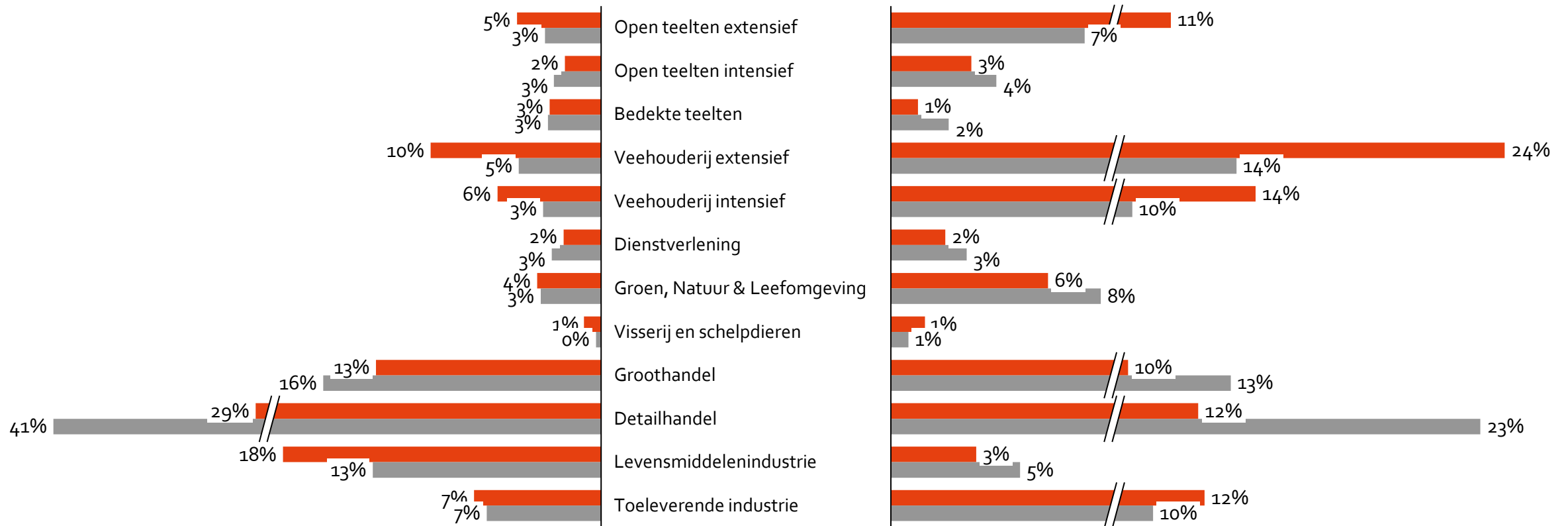
Zoom-in:

In Regio Zwolle met name meer veehouderij en minder handel dan gemiddeld in Nederland

■ Regio Zwolle ■ Nederland

Aandeel werkzame personen naar subsector binnen Agri & Food, 2021

Aandeel vestigingen naar subsector binnen Agri & Food, 2021

Zoom-in:

Over de hele sector toename in aantal werkenden, maar grote verschillen tussen de subsectoren

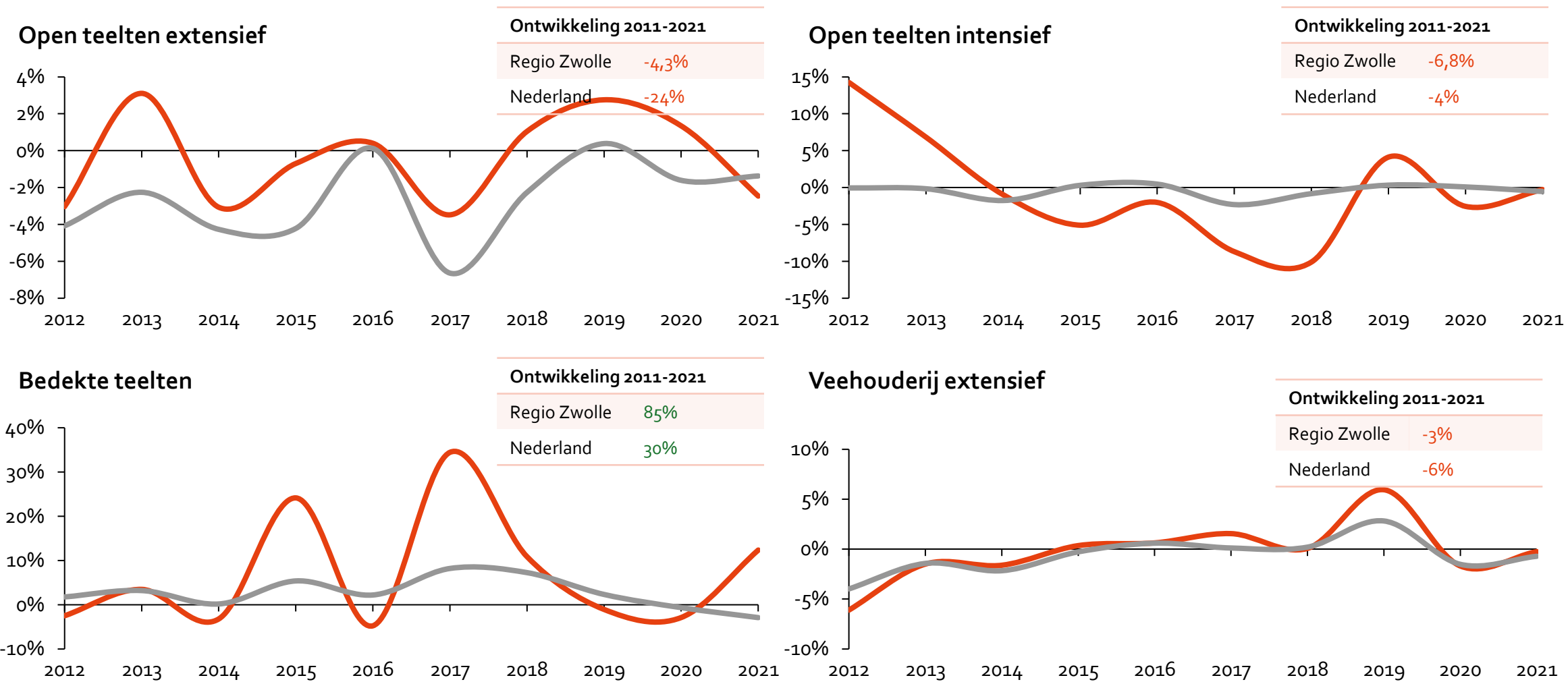
Jaar-op-jaar ontwikkeling (%) aantal werkzame personen sector Agri & Food

Zoom-in:

Over de hele sector toename in aantal werkenden, maar grote verschillen tussen de subsectoren

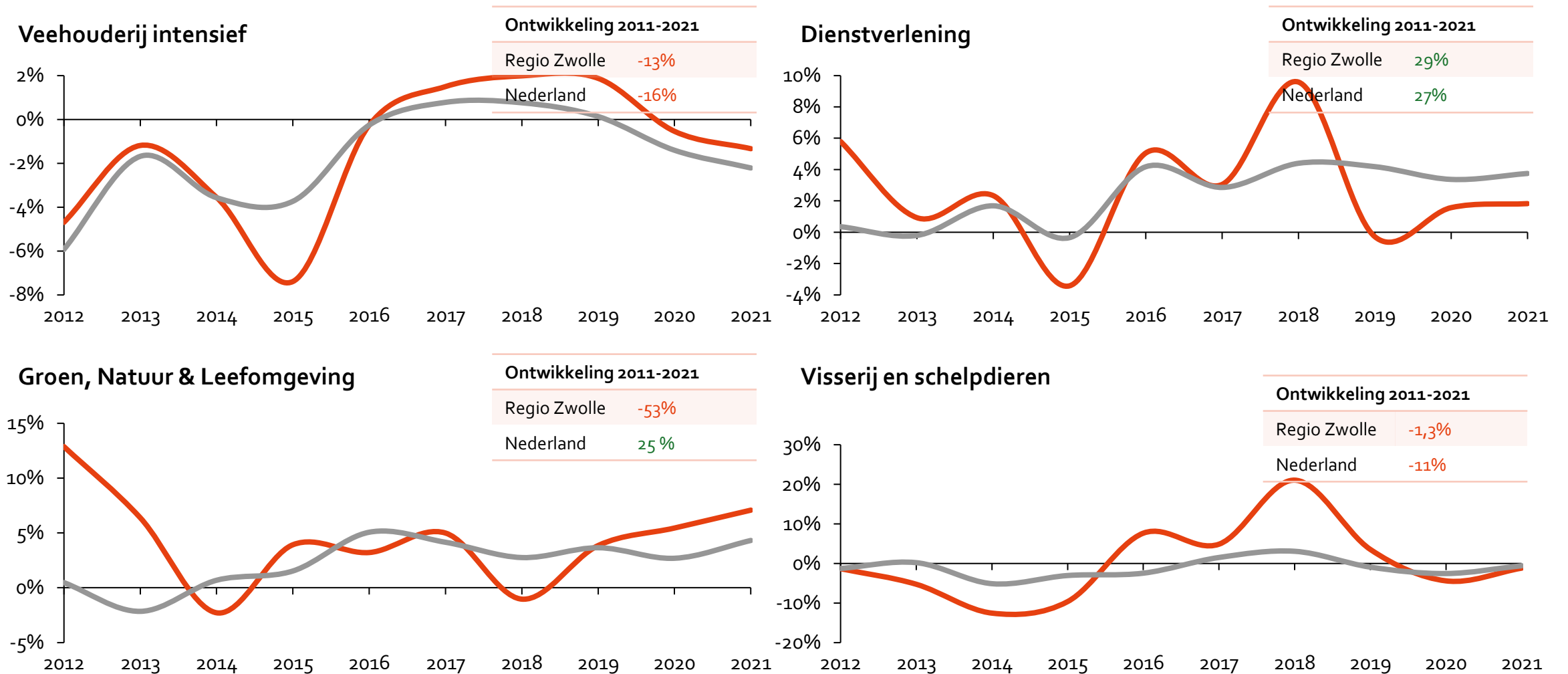
1/3 | Jaar-op-jaar ontwikkeling (%) aantal werkzame personen per subsector

Zoom-in:

Over de hele sector toename in aantal werkenden, maar grote verschillen tussen de subsectoren

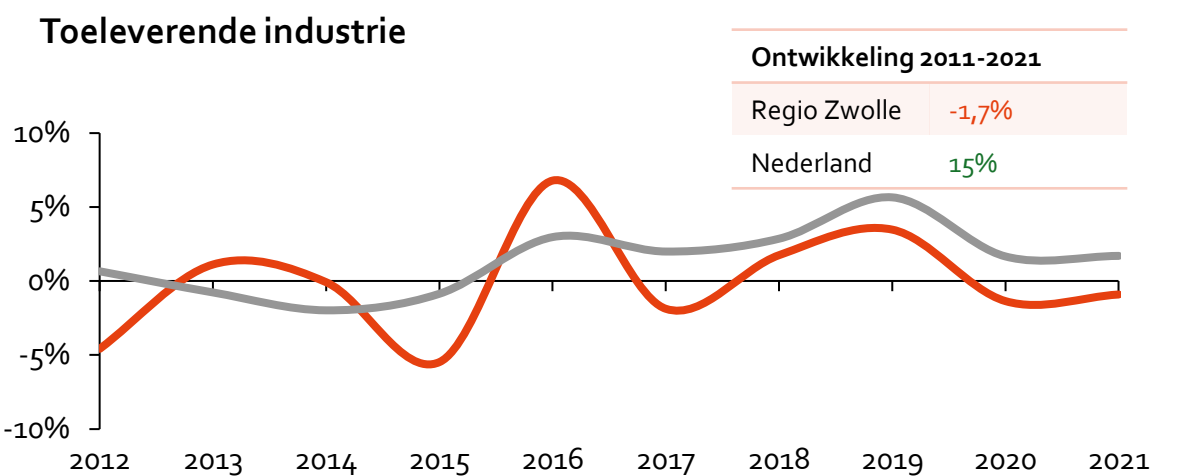
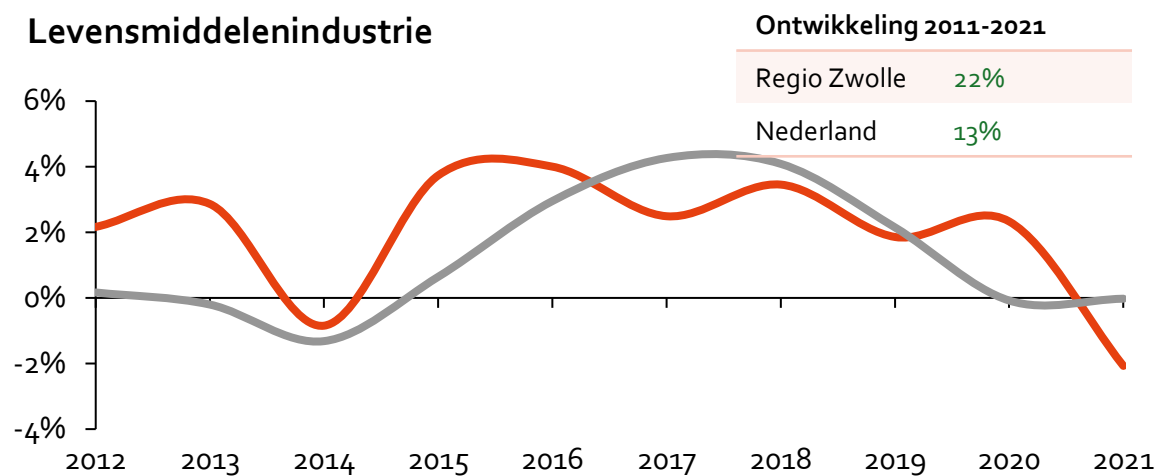
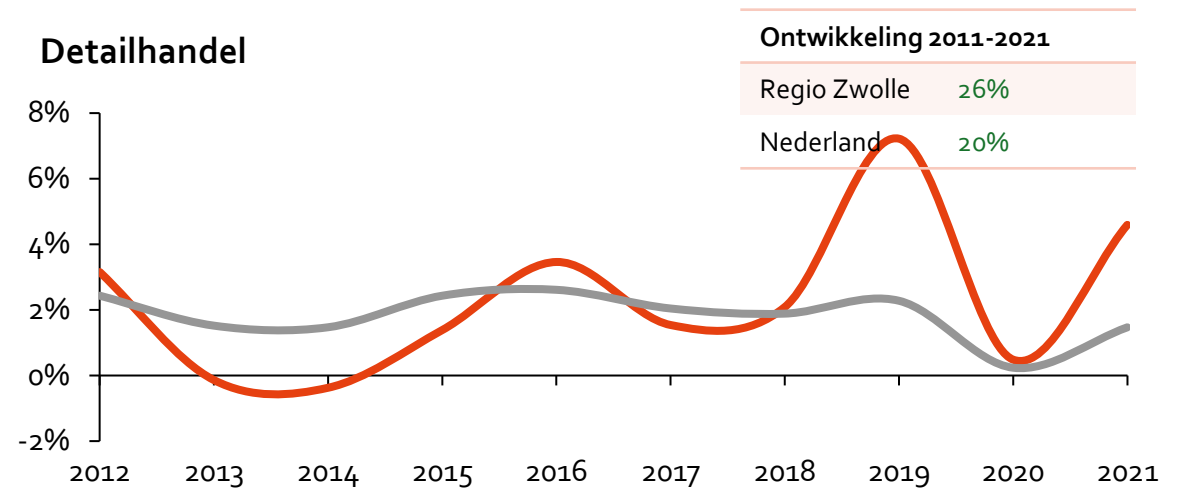
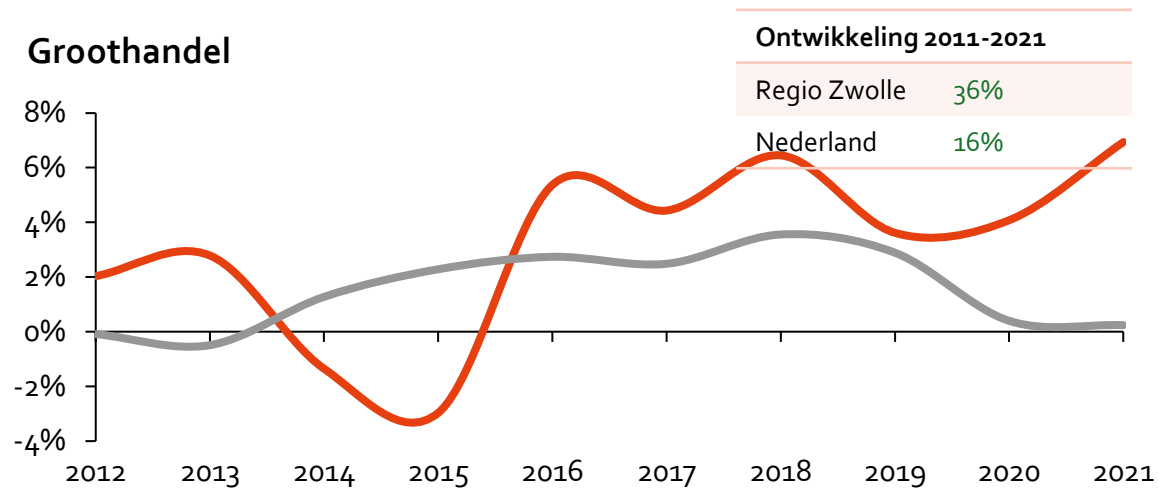
2/3 | Jaar-op-jaar ontwikkeling (%) aantal werkzame personen per subsector

Zoom-in:

Over de hele sector toename in aantal werkenden, maar grote verschillen tussen de subsectoren

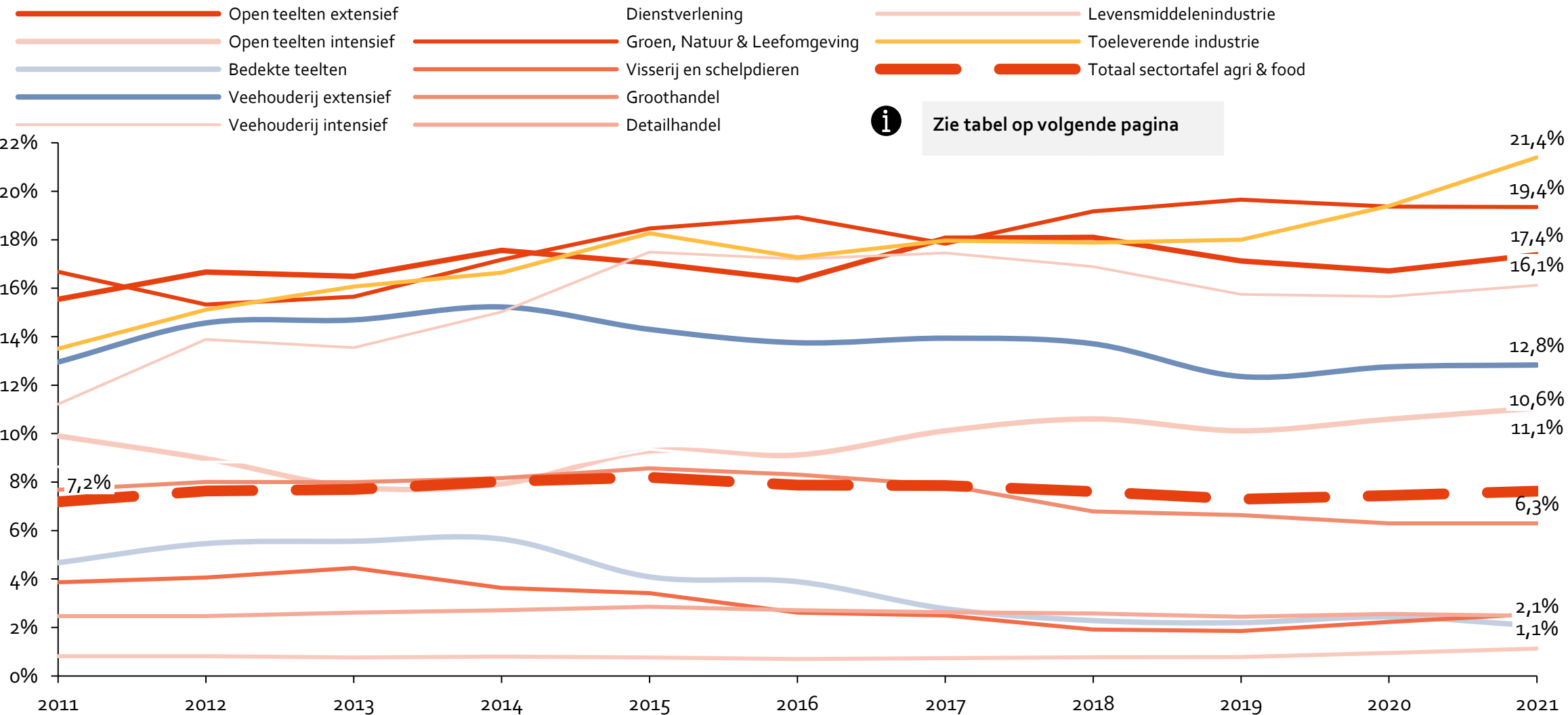
3/3 | Jaar-op-jaar ontwikkeling (%) aantal werkzame personen per subsector

Zoom-in:

Aandeel zelfstandigen gemiddeld over sectortafel afgenomen. Grote toename in toeleverende industrie.

Aandeel zelfstandigen van totaal aantal werkzame personen, per subsector

Zoom-in:

Aandeel zelfstandigen gemiddeld over sectortafel afgenomen. Grote toename in toeleverende industrie.

Aandeel zelfstandigen van totaal aantal werkzame personen, per subsector

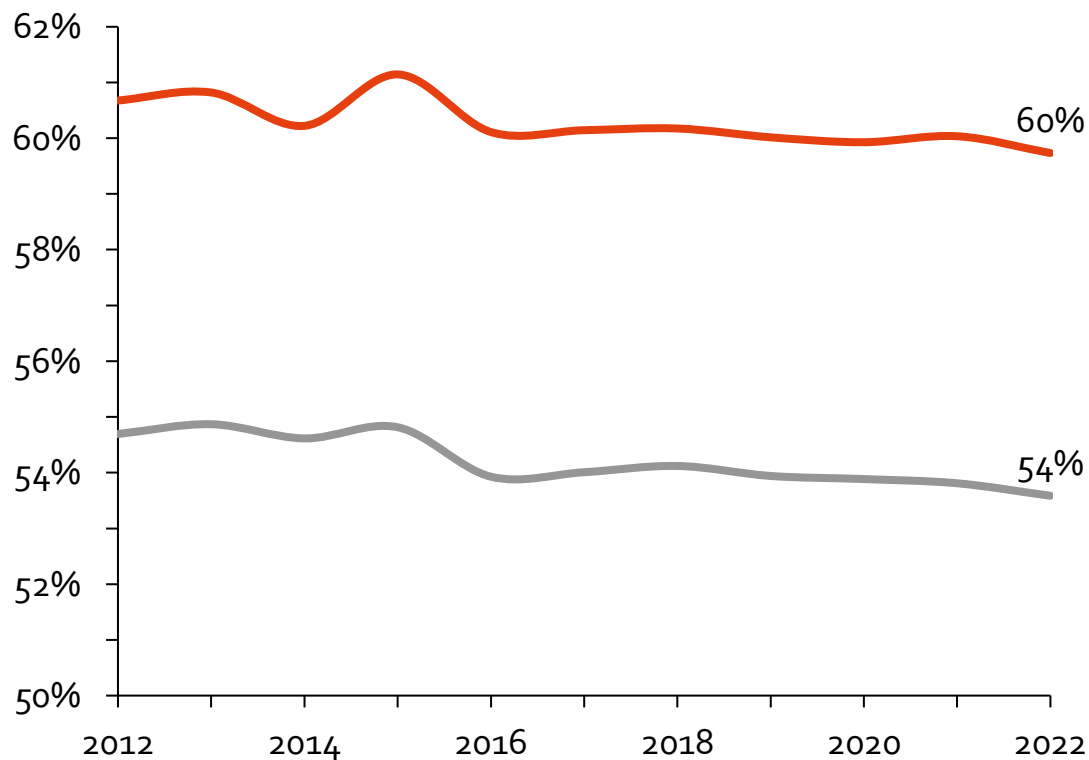
Gemeente	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Open teelten extensief	15,5%	16,7%	16,5%	17,6%	17,0%	16,3%	18,1%	18,1%	17,1%	16,7%	17,4%
Open teelten intensief	9,9%	9,0%	7,8%	7,9%	9,3%	9,1%	10,1%	10,6%	10,1%	10,6%	11,1%
Bedekte teelten	4,7%	5,5%	5,6%	5,7%	4,1%	3,9%	2,8%	2,3%	2,2%	2,4%	2,1%
Veehouderij extensief	13,0%	14,6%	14,7%	15,2%	14,3%	13,8%	13,9%	13,7%	12,4%	12,8%	12,8%
Veehouderij intensief	11,2%	13,9%	13,5%	15,0%	17,5%	17,2%	17,5%	16,9%	15,7%	15,7%	16,1%
Dienstverlening	8,6%	8,8%	8,8%	8,2%	9,4%	8,8%	8,6%	8,4%	8,7%	10,0%	10,6%
Groen, Natuur & Leefomgeving	16,7%	15,3%	15,6%	17,2%	18,5%	18,9%	17,8%	19,2%	19,7%	19,4%	19,4%
Visserij en schelpdieren	3,9%	4,1%	4,5%	3,6%	3,4%	2,6%	2,5%	1,9%	1,8%	2,2%	2,6%
Groothandel	7,7%	8,0%	8,0%	8,2%	8,6%	8,3%	7,9%	6,8%	6,6%	6,3%	6,3%
Detailhandel	2,5%	2,5%	2,6%	2,7%	2,9%	2,7%	2,6%	2,6%	2,4%	2,6%	2,5%
Levensmiddelenindustrie	0,8%	0,8%	0,8%	0,8%	0,8%	0,7%	0,7%	0,8%	0,8%	1,0%	1,1%
Toeleverende industrie	13,5%	15,1%	16,1%	16,6%	18,3%	17,3%	18,0%	17,9%	18,0%	19,4%	21,4%
Totaal	7,2%	7,6%	7,7%	8,0%	8,2%	7,9%	7,9%	7,6%	7,3%	7,4%	7,6%

Zoom-in:

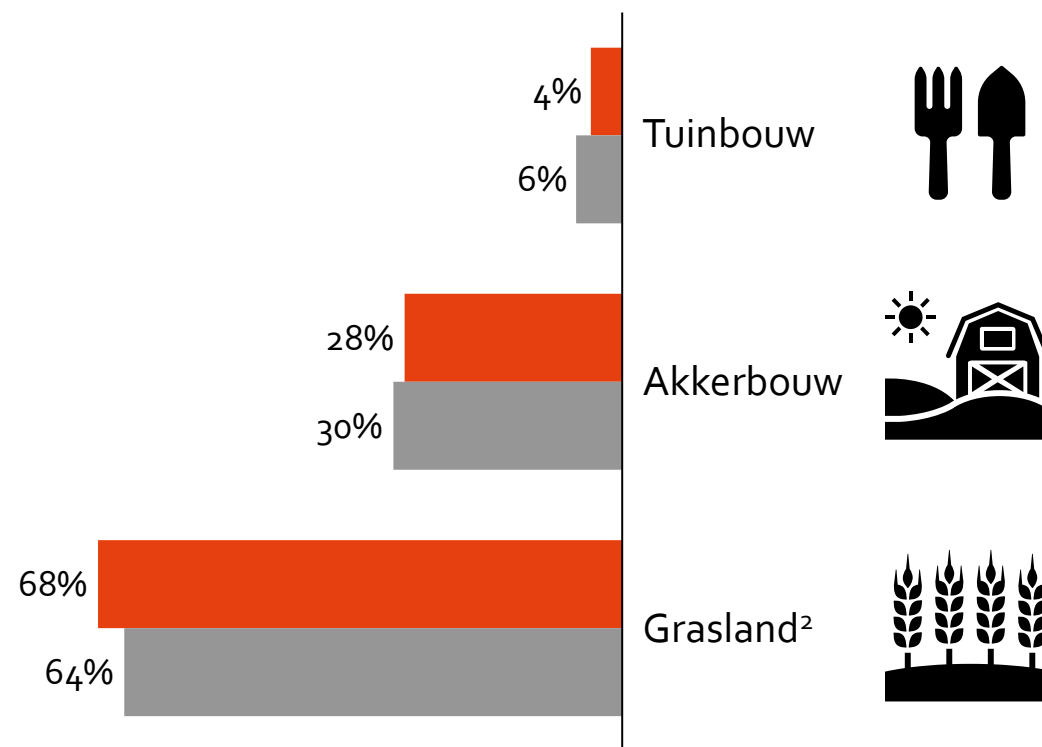
In regio Zwolle wordt relatief veel land gebruikt voor landbouw, met name voor grasland

— Regio Zwolle — Nederland

Cultuurgrond¹ als aandeel van totaal landoppervlakte

Gebruik cultuurgrond naar type landbouwactiviteit

1. Cultuurgrond is grond die, blijvend dan wel tijdelijk, deel uitmaakt van het bedrijf, en in hoofdzaak bestemd is voor het voortbrengen van landbouwproducten (akkerbouw, tuinbouw, veehouderij), met inbegrip van braakland en (tijdelijk) grasland.

2. Grasland en groenvoedergewassen

Zoom-in:

Tussen gemeenten in regio Zwolle grote verschillen in gebruik grond

2022

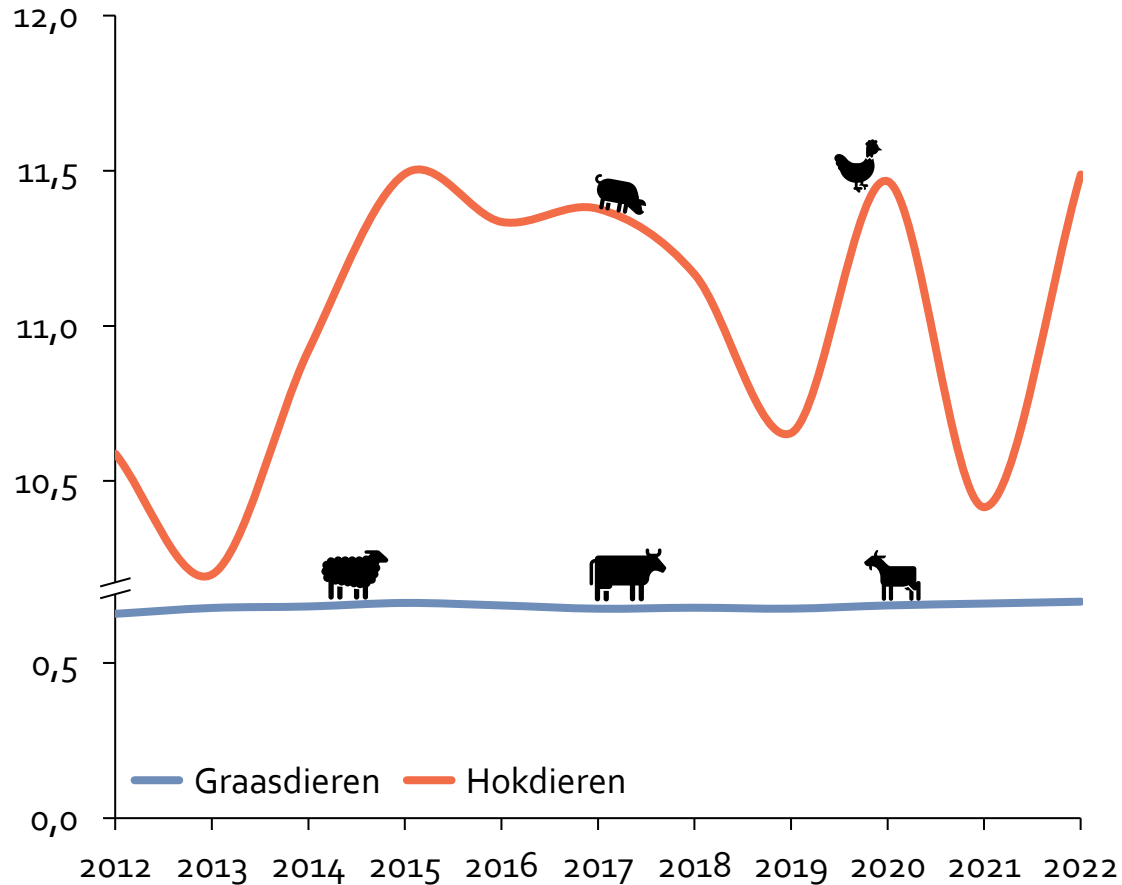
Gemeente	% cultuurgrond van totaal oppervlakte	% akkerbouw van cultuurgrond	% tuinbouw van cultuurgrond	% grasland en groenvoedergewassen van cultuurgrond
Nunspeet	18%	6%	0%	93%
Heerde	31%	3%	3%	95%
Urk	34%	67%	5%	28%
Elburg	35%	5%	3%	92%
Westerveld	37%	9%	5%	86%
Zwolle	39%	2%	0%	98%
Hattem	40%	4%	0%	96%
Oldebroek	41%	2%	0%	98%
Hoogeveen	46%	18%	0%	82%
Ommen	54%	16%	1%	84%
Steenwijkerland	54%	10%	0%	90%
Meppel	55%	7%	0%	93%
Gemiddeld regio Zwolle	60%	28%	4%	68%
De Wolden	61%	11%	1%	89%
Olst-Wijhe	66%	8%	1%	91%
Dalfsen	69%	5%	2%	93%
Hardenberg	69%	28%	3%	69%
Kampen	70%	3%	4%	96%
Dronten	71%	72%	8%	19%
Staphorst	72%	3%	0%	96%
Zwartewaterland	72%	1%	0%	99%
Raalte	76%	10%	1%	89%
Noordoostpolder	79%	73%	12%	15%

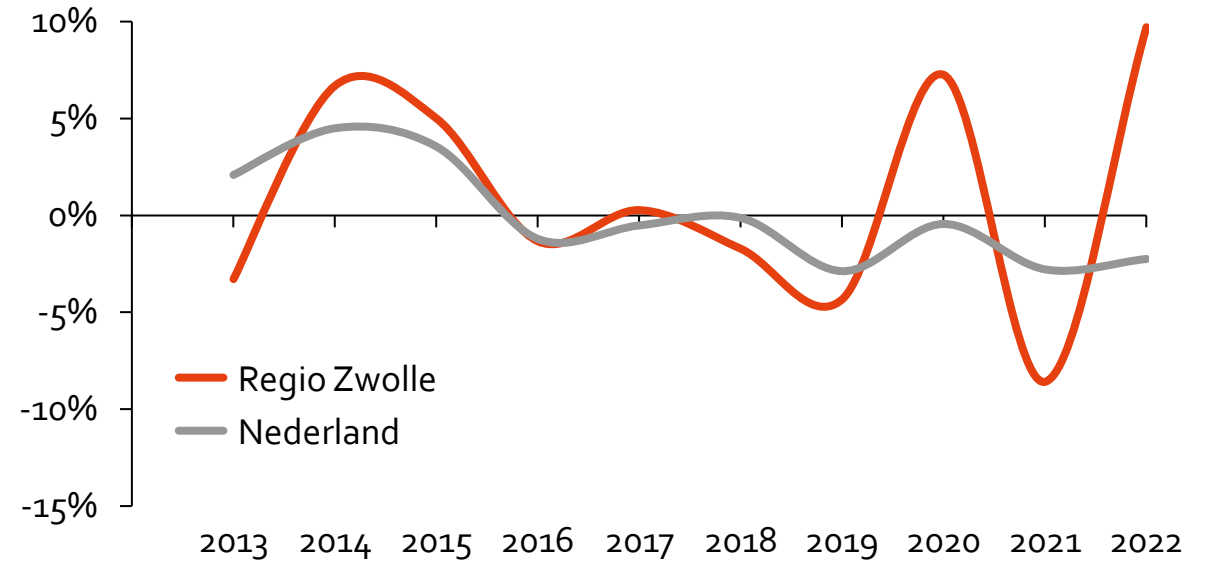
Zoom-in:

Aantal dieren dat wordt gehouden in regio Zwolle afgelopen jaren toegenomen

Aantal graas- en hokdieren¹ in de regio Zwolle

Jaar-op-jaar ontwikkeling (%) totaal aantal dieren (hok- en graas)

Wat valt op?

- Het aantal dieren is in de regio Zwolle toegenomen, met 8% over de afgelopen 10 jaar. Gemiddeld in heel Nederland is een lichte afname van 0,4%.
- Met name is er een verschil te zien in de ontwikkeling tussen het aantal hokdieren. In de regio Zwolle is dit, met sterke jaarlijkse fluctuaties, met 8,5% toegenomen. Gemiddeld in Nederland is er een daling te zien van het aantal hokdieren van 0,3% over dezelfde periode.

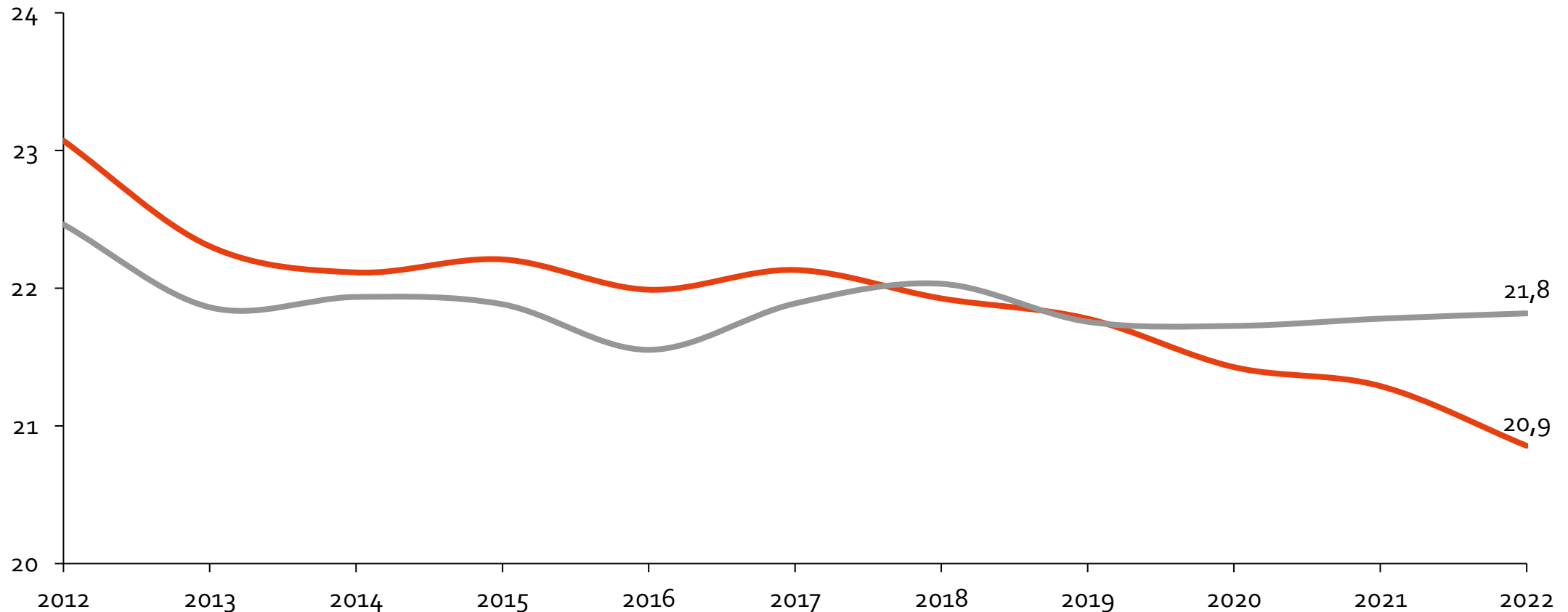
1. Voor de indeling van graas- en hokdieren is de indeling van het CBS aangehouden. Zie bron.
Bron: CBS ([landbouw](#))

Zoom-in:

Graaslandbouw is sinds 2019 in regio Zwolle intensiever dan gemiddeld in Nederland

Aantal are grasland en (grond voor) groenvoedergewassen per graasdier (rundvee, schapen, geiten, paarden)

— Regio Zwolle — Nederland

Bijlage: Aandeel van werkenden dat werkzaam is binnen de sector Agri & Food

	% gemeente	% regio
Urk	40%	8%
Olst-Wijhe	27%	3%
Noordoostpolder	27%	12%
De Wolden	27%	3%
Oldebroek	25%	3%
Raalte	25%	7%
Staphorst	22%	3%
Ommen	21%	3%
Dronten	20%	6%
Steenwijkerland	19%	5%
Kampen	19%	7%

	% gemeente	% regio
Dalfsen	19%	4%
Hatterum	19%	1%
Hardenberg	18%	7%
Heerde	17%	2%
Westerveld	15%	2%
Nunspeet	14%	3%
Hoogeveen	13%	6%
Meppel	12%	4%
Elburg	12%	2%
Zwartewaterland	11%	2%
Zwolle	6%	9%

% gemeente is het aandeel van de werknemers in die sector ten opzichte van alle werknemers in die specifieke gemeente

Vb. 40% van alle werkenden in de gemeente Urk werken in de sector Agri & Food

% regio is het aandeel van alle werkenden in de sector in de regio Zwolle die in de specifieke gemeente werken.

Vb. 8% van alle werkenden in de sector Agri & Food in de regio Zwolle werken in de gemeente Urk

Ga terug naar overzichtspagina

